

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

Тези

66-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників, аспірантів
та студентів університету
Том 3

15 квітня – 15 травня 2014 р.

Полтава 2014

УДК 043.2
ББК 448лО

*Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка заборонено*

Редакційна колегія:

- Онищенко В.О. д.е.н., проф., ректор Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, зав. каф. фінансів та банківської справи
- Шулик В.В. д.арх., проф., в.о. проректора з наукової та інноваційної роботи
- Муравльов В.В. к.т.н., доц., в.о. проректора з науково-педагогічної та методичної роботи
- Бендес Ю.П. к.ф-м.н., доц., декана факультету інформаційних та телекомунікаційних технологій і систем
- Іваницька І.О. к.х.н., доц., декан гуманітарного факультету
- Комеліна О.В. д.е.н., проф., декан факультету менеджменту і бізнесу
- Нестеренко М.П. д.т.н., доц., декан будівельного факультету
- Нижник О.В. д.т.н., с.н.с, декана електромеханічного факультету
- Павленко А.М. д.т.н., проф., декан факультету нафти і газу та природокористування, завідувач кафедри теплогазопостачання, вентиляції та теплоенергетики
- Семко О.В. д.т.н., проф., декан архітектурного факультету, завідувач кафедри архітектури та міського будівництва;
- Шинкаренко Р.В. к.е.н., доц., декан фінансово-економічного факультету

Тези 66-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету. Том 3. (Полтава, 15 квітня – 15 травня 2014 р.) – Полтава: ПолтНТУ, 2014. – 394 с.

У збірнику тез висвітлені результати наукових досліджень професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету.

©Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка,
2014

*І.Л. Татаренко, магістрант,
С.В. Онищенко, к.е.н., доцент
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Нафтогазовий комплекс є однією з найважливіших складових паливно-енергетичного комплексу України, що визначальною мірою забезпечує як функціонування всіх її галузей, так і ступінь добробуту українського населення. Він має стратегічне значення в розвитку економіки і забезпечує економічну та енергетичну безпеку держави.

Сьогодні особливо актуальним стало визначення та зменшення загроз і розв'язання проблем даного комплексу, особливо сфери нафто- та газовидобування, оскільки, по-перше, саме ці природні ресурси є основними в енергетичному забезпеченні галузей, та мають здатність вичерпуватись [3]. По-друге, для України, як і більшості країн Європи, вирішення проблем нафтогазового комплексу є тим більш актуальним, бо і Україна і країни ЄС належать до країн з низькою забезпеченістю енергоресурсами, а імпортозалежність в постачанні нафти і газу створює загрозу національній безпеці зазначених держав [1].

В нашій країні нафтогазовий комплекс представлений підприємствами з видобутку, переробки, транспортування газу та нафти.

Велика частка нафти і газу, що видобувається на території України припадає на підприємства НАК «Нафтогаз України», яке є монополістом на даному ринку, а отже, і стратегічно важливим господарюючим суб'єктом, результати діяльності якого є основою для прийняття економічних рішень інших господарюючих суб'єктів у країні [2].

Через відсутність чіткої стратегії функціонування та розвитку нафтогазового комплексу в його діяльності виникло чимало загроз, як фундаментальних, так і накопичених, які призвели до розвитку великої кількості проблем нафтогазового комплексу.

До загальних проблем, вирішення яких заважає розвитку ринку нафти, газу і нафтопродуктів і його відповідності загальноєвропейським вимогам, слід віднести наступні проблеми:

- висока залежність від імпорту нафти й газу при низькому рівні власного видобутку (близько 60% загального споживання газу припадає на імпорт);
- ризик скорочення транзиту нафти й газу через територію України внаслідок зносу нафто- і газотранспортних мереж;
- малий обсяг і низька якість нафтопереробки [1];
- величезне навантаження на державний бюджет через критичний фінансовий стан НАК «Нафтогаз України»;

- скорочення обсягів загального видобування нафти і газу в Україні;
- неефективність диверсифікації газо- та нафтопостачання в Україні;
- великий об'єм споживання природного газу у державі;
- залежність від монопольних постачальників;
- криза неплатежів, особливо в газовому секторі [5].

Із вищезазначених фактів випливає особливість функціонування та розвитку вітчизняної нафтогазової галузі, а також ролі нашої держави на міжнародному нафтогазовому ринку: з одного боку, Україна має потужну інфраструктуру транспортування природного газу у європейські країни, а з другого, її економіка залежить від закордонних постачальників природних вуглеводнів, оскільки власними ресурсами вона забезпечена недостатньо [3].

Причинами вказаних вище проблем є:

- недостатні інвестиції в розвідку й видобуток власних запасів вуглеводнів і модернізацію нафто- і газотранспортних мереж НАК «Нафтогаз України», що спричинене наявністю:

- а) високих ризиків для інвестування в нафтогазовий видобуток, у тому числі через непрозорі й часто змінювані умови видачі ліцензій на розвідку й розробку родовищ, ризики анулювання ліцензій без компенсації витрат, невизначеність умов доступу до нафто- і газопроводів;

- б) вимог обов'язкового продажу газу внутрішнього видобутку населенню за заниженими цінами (не покривають собівартість видобутку), що не мотивує НАК «Нафтогаз України» інвестувати у видобуток і модернізацію внутрішньої й транзитної газової інфраструктури;

- неефективна структура управління НАК «Нафтогаз України»;
- неефективність системи державного регулювання нафтогазового ринку;

- недосконалість механізмів ціно- та тарифоутворення, у результаті яких тарифи для частини споживачів установлюються на рівні, суттєво нижчому за собівартість;

- недостатня державна й корпоративна наукова підтримка галузі та масовий відтік українських фахівців за кордон;

- невідповідність чинного законодавства європейським стандартам;

- неповна завантаженість вітчизняних нафтопереробних заводів;

- великий обсяг заборгованості в галузі, як споживачів газу перед постачальниками, так і постачальників перед власниками газу, і відсутність дієвих механізмів стимулювання своєчасної оплати споживачами;

- відсутність ефективної системи контролю якості нафтопродуктів.

Таким чином, можна підсумувати, що покращення фінансового стану НАК «Нафтогаз України» та нафтогазової комплексу в цілому є стратегічним завданням Уряду України. Дане завдання можна вирішити шляхом проведення всебічних реформ нафтогазового комплексу.

Перспективними напрямками розвитку нафтогазового комплексу мають стати:

а) максимальне використання внутрішніх можливостей, виявлення резервів найбільш раціонального, економного споживання енергоносіїв та збільшення вітчизняного видобутку нафти і газу;

б) підвищення ефективності енерготранзитного потенціалу;

в) розвиток альтернативної енергетики.

Проведення реформ у нафтогазовій галузі має забезпечити зменшення залежності від імпорту, стабільність у постачанні газу споживачам в Україні й безперебійний транзит нафти й газу через Україну європейським партнерам, ефективність і безбитковість нафтогазової галузі, лібералізацію газового ринку (видобуток і розподіл) та впровадження енергозберігаючих технологій для зменшення споживання й втрат при транспортуванні газу [1].

Література

1. Програма економічних реформ на 2010-2014 рр. «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава»: Комітет з економічних реформ при Президентові України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1.pdf

2. Азанова, Ю. А. Розрахунок оптимального обсягу виробництва для підприємства з точки зору суспільно необхідних затрат (на прикладі НАК «НАФТОГАЗ України») / Ю. А. Азанова. // Управління розвитком. – 2010. – №6. – С. 51-56.

3. Розвиток нафтогазового комплексу в системі забезпечення енергетичної безпеки України / А.В.Ніконов, О.М.Філонич, В.В.Мирошниченко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://kdpu-nt.gov.ua/work/rozvitok-naftogazovogo-kompleksu-v-sistemi-zabezpechen-nya-energetichnoyi-bezpeki-ukrayini>

4. Шевцов, А. Нафта і нафтопродукти. Перспективи стабільності ринку [Електронний ресурс] / А. Шевцов, М. Земляний, В. Вербинський. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/desember08/24.htm>

5. Юнчак, Г.Г. Проблемні аспекти розвитку нафтогазової промисловості України [Електронний ресурс] / Г. Г. Юнчак. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PNR_2010/Economics/67513.doc.htm

УДК 351.83

*А.В. Михальченко, студентка групи 401-ЕФ
Полтавський національний технічний
університет імені Юрія Кондратюка*

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САМОСТІЙНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Постійне зростання рівня централізації фінансових ресурсів в Державному бюджеті України, а також посилення впливу центральних органів виконавчої влади на процеси формування та використання коштів, що передаються місцевим бюджетам, сприяють погіршенню стану фінансової самостійності місцевих бюджетів, що має своє негативне відображення і в тенденціях соціально-економічного розвитку держави. Таким чином, дослідження проблем забезпечення фінансової самостійності місцевих бюджетів є в значній мірі актуальною темою в контексті пошуку